

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ratione substantiæ absolutæ, posse alienam naturam assumere, illique immediatè uniri, substantiæ relativis eam solum secundariò terminantibus.

Probat primò conclusio ratione fundamentali. Quod est ratio subsistendi Deo in natura propria, potest etiam esse illi ratio subsistendi in natura aliena. At substantia absoluta, quam huic Deo ut communi tribus personis convenire ex Tractatu de Trinitate supponimus, est illi ratio subsistendi in natura divina, ut relationibus & personis præterita: Ergo ratione illius potest subsistere in natura creata, & consequenter ratione illius potest naturam creatam sibi assumere, illique immediatè uniri. Minor patet, Major autem ostenditur primò.

Non alia de causa substantia relativa Verbi est illi ratio subsistendi in natura creata, nisi quia ratione illius subsistit per se primò in natura divina infinita: Ergo omne quod est Deo ratio subsistendi per se primò in natura propria, potest illi esse ratio secundariò subsistendi in natura aliena. Secundò, id quod continet eminenter substantiam creatam, potest esse ratio supplens effectum illius, & consequenter subsistendi in natura creata: Sed quod est Deo ratio per se primò subsistendi in natura divina, eminenter continet substantiam naturæ creatæ: Ergo potest esse ratio subsistendi in illa. Tertiò, Substantia Verbi non est ratio subsistendi in natura creata, quia relativa est, sed quia in propria linea infinita: At quod est Deo ratio subsistendi, in natura propria, est infinitum in linea subsistendi: Ergo potest esse Deo ratio subsistendi in natura creata.

Dices cum Capreolo, substantiam Verbi ideo esse rationem subsistendi in natura creata, quia circumscripta incommunicabilis sit, continet eminenter creatam personalitatem; substantia vero absoluta communicabilis est, atque adeo continere non potest eminenter personalitatem creatam, de cuius conceptu est communicabilitas.

Sed contra primò: Personalitas creata duo præstat naturæ, nempe subsistere in se per independentiam à sustentante, & esse incommunicabilem supposito alterius naturæ: Sed quamvis substantia absoluta non contineat illam eminenter sub conceptu incommunicabilis, continet illam eminenter, quoad perfectiorem independentiæ: Ergo potest quoad hoc illius effectum supplere, & consequenter esse ratio subsistendi in natura creata quoad hoc substantiæ munus.

Secundò, Substantia relativa, ratione illius quod exprimit, non continet eminenter personalitatem creatam sumptam adæquatè; id est prout includit perfectiorem independentiæ, & perfectiorem incommunicabilitatis, sed solum quantum ad adæquatam rationem, nempe incommunicabilis, & ratione hujus immediatè unitur humanitati, & est Verbo ratio subsistendi in illa: Atqui etiam substantia absoluta continet eminenter in adæquatè personalitatem creatam, nimirum quantum ad perfectiorem independentiæ: Ergo poterit illam in adæquatè sumptam supplere, & esse Deo ratio subsistendi in natura creata.

Tertiò, Licet substantia absoluta non sit incommunicabilis, constituit naturam divinam subsistentem, & est huic Deo ratio subsistendi in illa: Ergo pariter, quamvis sit communicabilis, poterit Deo esse ratio subsistendi in natura creata.

Probat secundò conclusio ex fundamentis articulo præcedenti statutis. Nam ut ibidem con-

clusionem 4. ostendimus, tota vis terminendi quæ est in substantia relativa Verbi Divini, oritur radicaliter à substantia absoluta, in illa transcendentaliter inclusa: Ergo à fortiori talis substantia absoluta habet vim terminandi per se ipsam immediatè naturam humanam. Unde sicut non obstante intimâ & mutuâ inclusionem substantiæ absolutæ in relativa, & relativæ in absoluta, potest relativa per se primò & immediatè terminare naturam, absolutâ æquè primò non terminante: ita ex adverso potest substantia absoluta terminare per se primò & immediatè naturam humanam, substantiæ relativis eam solum secundariò terminantibus.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Contra istam conclusionem Vazquez hic disputatione 27. cap. 2. sic arguit. Concilia & SS. Patres non cognoverunt possibilem unionem aliam naturæ creatæ cum Deo, nisi vel in natura, vel in persona: Sed unio cum hoc Deo ratione substantiæ absolutæ, nec est unio in natura, nec in persona: Ergo impossibilis censetur à Conciliis & Patribus. Minor videtur manifesta. Majorem autem probat primò, quia nullius alterius unionis mentionem unquam fecerunt.

Secundò, quia Concilium Toletanum 6. & 11. in confessione fidei, ex eo quod unio humanitatis cum Verbo non sit facta in natura, infert factam esse in persona: Sed si alia unio præter istas esset possibilis, consequentia à Concilio facta, bona non esset: Ergo censuit Concilium nullam aliam unionem esse possibilem.

Tertiò, Anselmus lib. de Incarnatione Verbi cap. 4. post medium arguens contra quendam Hæreticum asserentem Incarnato Filio Dei, necesse fuisse incarnari Patrem & Spiritum Sanctum, infert ipsum censuisse unionem factam esse non in persona, sed in natura: At si præter unionem cum Verbo in persona, & unionem in natura, esset possibilis unio cum hoc Deo ut communi tribus personis, ratione substantiæ absolutæ, hæc Anselmi consequentia non valeret; nam per hoc quod unio fuisset facta cum substantia communi, salvaretur necessitas Incarnationis Patris, Filio incarnato: Ergo ex mente Anselmi, præter unionem in persona & in natura, non est alia possibilis.

Denique probatur ex D. Thoma quæst. præcedenti art. 2. in corp. ubi sicut ait: Omne igitur quod inest alicui personæ, sive pertineat ad naturam ejus, sive non, unitur ei in persona: si ergo humana natura Verbo Deo non unitur in persona, nullo modo ei unitur, & sic totaliter tollitur Incarnationis fides. At si esset possibilis unio cum hoc Deo, ratione substantiæ absolutæ, ex eo quod humanitas non fuisset Verbo unita in natura, nec in persona, malè inferret D. Thomas nullo modo esse unitam, quandoquidem restaret alius modus unionis possibilis: Ergo ex D. Thoma non est possibilis alia unio humanitatis cum Deo, præter unionem in natura, & in persona.

Respondeo negando Majorem, & ad primam illius probationem, prætermisso Antecedente, nego Consequentiam; quod enim alterius unionis mentionem Patres non fecerint, non est quod illam impossibilem judicaverint, sed quia Hæretici contra quos agebant, Eutichiani & i-

licet & Nestoriani, solum de duplici illo modo unionis contendebant, nempe in natura, & in persona.

67. Ad secundam probationem respondeo primò negando Majorem, verba enim Concilii Toletani hæc sunt: *Solus tamen Filius formam servi accepit in singularitate personæ, non in unitate naturæ, in id quod proprium est Filii, non quod est commune Trinitati.* Ubi, ut clarè constat, docet Concilium, unionem factam esse in persona, non in natura; in id quod proprium est Filii, non quod est commune toti Trinitati, non tamen unum infert ex alio. Falsò ergo supponit Vazquez, Concilium Toletanum ex negata unionem in natura, inferre factam esse in persona.

68. Respondeo secundo, prætermisâ Majori, distinguendo Minorem. Consequentia bona non esset, ex terminis, concedo Minorem: ad hominem, nego Minorem, & Consequentiam; nam definitio Concilii contra hæreticos procedebat, & quia illi vel existimabant non esse aliam unionem possibilem, vel nullius alterius mentionem fecerant, nisi tantum unionis in natura, & unionis in persona, contra illos arguens Concilium, rectè inferebat ex eo quod unio humanitatis cum Verbo non sit facta in natura, factam esse in persona; quia licet argumentum non concluderet ex vi terminorum, ad hominem tamen, seu ex concessis ab Adversariis, efficaciter inferebat intentum, & ex his ad tertiam probationem constat solutio.

69. Ad ultimam variè respondent nostri Thomista, Medina enim & Cabrera dicunt, D. Thomam arguere suppositâ fide docente unionem humanitatis, cum solo Filio esse factam, quod probant ex titulo illius articuli, ubi quaeritur, *An unio Verbi incarnati facta sit in persona?* Sic autem bona est D. Thomæ illatio seu ratiocinatio: Unio humanitatis est cum solo Verbo facta: Sed non ulla facta in natura: Ergo facta est in persona. Cajetanus verò respondet, quod cum D. Thomas docet omne quod alicui personæ inest, uniri illi in persona, intelligendus est de unionem in persona ut abstrahit à completa & incompleta; ex qua doctrina sic intellecta rectè infertur, quod si humanitas non esset unita Verbo in natura, nec in persona, nullatenus ei foret unita. Juxta quam explicationem ad argumentum respondetur concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem dicatur, modum illum unionis possibilem, nempe cum hoc Deo ut communi tribus personis, etiam esse modum unionis in persona, non completa, sed incompleta. Hæ solutiones probabilitate non carent. Potest tamen melius responderi: unionem naturæ creatæ cum hoc Deo ut subsistente subsistentiâ absolutâ, etsi ex primario conceptu personalis non esset, nec unio in persona, quia hic Deus sic consideratus persona non est, ex consequenti tamen necessario fore personalem, quia talis unio secundariò & consequenter ad tres personas sanctissimæ Trinitatis terminaretur: unde negatâ unionem humanitatis in persona, etiam unio illius cum hoc Deo ut subsistente subsistentiâ absolutâ negatur, subindeque rectè discurreit S. Doctor, dum ait: *Si ergo humana natura Verbo Dei non unitur in persona, nullo modo ei unitur, & sic totaliter tollitur Incarnationis fides.*

70. Obijcies secundo: D. Thomas in 3. dist. 5. qu. 2. art. 3. docet quod non remanente aliqua personalitate in natura divina, illa non posset sibi af-

sumere naturam creatam: Sed abstracta per se tellectum proprietatibus relativis. non intelligitur personalis aliqua in Deo; est subsistentia absoluta admittitur; hæc enim, cum sit tribus personis communis, personalitas non est: Ergo quamvis concedatur in Deo subsistentia absoluta, non potest hic Deus ratione illius immediate assumere naturam creatam.

Respondeo personalitatem creatam duo præstare naturæ, primò est illam complere & redde subsistentem perfectè independentem à substantiantre, secundum est constituere suppositum incommunicabile alteri; ex quibus primò habet natura divina ratione sui ut personis præintelligitur, secundum verò accipit à proprietatibus relativis. Cum ergo D. Thomas loco citato docet circumscriptâ personalitate à natura divina, non posse assumere naturam creatam, intelligendus est de circumscriptiōne personalitatis quarum ad omnem effectum & conditionem. Quod autem hæc interpretatio legitima sit, clarè patet ex eo quod S. Doctor loco citato ait: *Circumscriptio personæ à natura divina potest dupliciter intelligi; uno modo quod circumscriptur omnia ratione personalitatis &c.* Nam ly omnis ratio circumscriptiōnem personalitatis, quantum ad omnem effectum & conditionem significat. Tum etiam quia ibidem de natura intellecta sine personalitate ait: *Sic non conveniet ei neque assumere, neque aliquid agere.* Ergo eodem modo exigit personalitatem in natura divina ad assumendum naturam creatam, & ad agendum: Sed ut agat non est necessaria personalitas sumpta quoad omnia, sed solum quoad aliquam conditionem, sicut licet perfectas independentiæ; nam hic Deus prior ad relationes, in omnium sententia, concipitur intelligens & volens: Ergo ut immediate assumat naturam creatam, non est necessaria personalitas sumpta complere, sed sufficiens personalitas incompletè sumpta, & ut solum importat perfectatē independentiæ.

Obijcies tertio: Implicat dari hominem à parte rei qui non sit persona: At si humanitas terminaretur per se primò per subsistentiam absolutam, talis homo non esset persona, quia non esset subsistens incommunicabiliter; sicut enim subsistentia absoluta non reddit naturam divinam incommunicabilem, sed reddit illam communicabilem tribus personis; ita similiter non redderet naturam creatam quam terminaret, incommunicabilem alieno supposito: Ergo implicat humanitatem per subsistentiam absolutam per se primò terminari.

Respondeo concessâ Majori, negando legem illam Minoris, ad cujus probationem dicendum, quod quamvis natura creata terminata immediate per subsistentiam absolutam Dei, non esset incommunicabilis formaliter & immediate ex vi talis subsistentiæ, bene tamen mediare fore secundariò; quia eo ipso quod tali subsistentiæ absoluta primariò & immediate unitetur, secundò & mediare terminaretur per subsistentias relativas personarum divinarum, à quibus reddetur incommunicabilis.

Obijcies quarto: Illud quod sibi naturam creatam substantialiter conjungit, impedit propriam hujus naturæ personalitatem: Atqui subsistentia communis non potest impedire proprietatem naturæ humanæ personalitatem: Ergo non potest illam sibi substantialiter unire. Major est contra, aliàs enim cum natura simul assumeretur personam

quod est impossibile, ut disputatione sequenti patebit. Minor verò probatur: illud solum potest impedire personalitatem creatam, quod potest tribuere naturæ totum quod potest ei conferre propria personalitas. Atqui subsistentia communis non potest conferre naturæ totum quod ei tribueret propria personalitas: Ergo illam non potest impedire. Major patet, Minor probatur. Subsistentia propria tribuit naturæ quam terminat per se existentiam, & incommunicabilitatem; subsistentia verò absoluta, posset quidem tribuere naturæ existere per se, sed non incommunicabilitatem: Ergo non posset ipsi conferre totum quod ei tribueret propria personalitas.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, nam per unionem humanitatis ad subsistentiam Dei absolutam, formaliter excluditur & impeditur propria personalitas, quia hic modus existendi in alio tanquam in sustentante, formaliter repugnat cum propria subsistentia. Unde ad probationem in contrarium, nego Majorem: Ad hoc enim ut subsistentia absoluta impediat in natura assumpta propriam personalitatem, sufficit quod tribuat illi naturæ existere per se, licet non conferat illi incommunicabilitatem; nam cum ratio existendi per se sit prior in persona ipsa incommunicabilitate, impeditur personalitate propria sub prima ratione, consequenter impeditur absolute neresultet ex humanitate assumpta.

Ad id quod, licet per unionem humanitatis ad subsistentiam absolutam non conferretur ei formaliter & immediate incommunicabilitas, bene tamen concomitanter & mediatè; quia eo ipso quod talis natura subsistentiæ absoluta primario & immediate conjungeretur, secundario & mediatè (ut supra dicebamus) uniretur tribus subsistentiis relativis divinarum personarum, à quibus redderetur incommunicabilis.

ARTICULUS IV.

Utrum plures Personæ Divinæ possint terminare immediate eandem naturam humanitatem, & plures humanitates ab eadem persona assumi?

§. I.

Quibusdam promissis, utraque difficultas resolvitur.

Certum & indubitatum est apud omnes Theologos, posse quamlibet ex personis divinis, creatam terminare naturam, illique hypostaticè uniri: Nam ut discurrit D. Thomas hic art. 5, assumere naturam creatam convenit Deo ratione omnipotentia ut principii assumptionis, & ratione personalitatis ut termini: Sed cuilibet ex personis divinis convenit omnipotentia, & propria personalitas, infinita in terminando, seu habens vim terminativam infinitam: Ergo quamlibet Persona divina potest sibi assumere naturam creatam, eique hypostaticè uniri.

Nec inconveniens censeretur debet, Patrem, supposito quod carnem sumeret ex Virgine, fore illius filium; nam filiatio hæc temporalis competere Patri, ut terminanti temporalem generationem; esse verò patrem illi conveniret, ut est principium generationis æternæ: non repugnatau-

tem eandem personam divinam esse patrem & filium secundum diversas rationes, nec ex hoc sequitur divinarum personarum confusio, ut notavit D. Thomas hic art. 5, ad 1. In eo tamen casu Pater, ut subsistens in natura creata, non posset dici filius naturalis Dei, sicut Christus: quia Christus, ut subsistens in humanitate, est filius naturalis Dei, ratione filiationis æternæ in tempore humanitati unitæ: si verò Pater sibi humanitatem assumeret, ut subsistens in illa, non esset filius Dei filiatione æternæ, unita in tempore humanitati, quandoquidem non filiatio, sed paternitas humanitati uniretur: Ergo Pater ut subsistens in humanitate, non esset nec dici posset filius Dei naturalis per gratiam unionis, sicut Christus.

Constat etiam ex dictis articulo precedenti, posse tres Personas Divinas simul unam terminare naturam, terminatione mediata, ratione Deitatis, seu subsistentiæ absolutæ, eam immediate terminantis: ut enim ibidem dicebamus, eo ipso quo natura creata subsistentiæ absolutæ primario & immediate conjungeretur, tribus subsistentiis relativis divinarum personarum, subindeque tribus personis, secundario & mediatè uniretur. Tota ergo difficultas consistit in unione seu terminatione immediata, an scilicet tres Personæ Divinæ possint immediate uniri eidem naturæ, illam terminando immediate per subsistentias relativæ & personales?

Partem negativam tenent Scotus & Discipuli ejus, quibus adhæsit Cardinalis Delugo disp. 18. sect. 6. Affirmativam verò cum S. Doctore amplectuntur alii Theologi, tam extranei, quam domestici, cum quibus.

Dico primò, plures Personæ Divinæ possunt assumere eandem naturam, eamque propriis subsistentiis relativis immediate terminare. Ita D. Thomas hic art. 6.

Probatur conclusio ratione quam ibidem innuat: Si simultanea terminatio ejusdem naturæ à tribus Personis Divinis repugnaret, deberet repugnantia se tenere vel ex parte personarum terminantium, vel ex parte naturæ terminabilis: Sed

ex neutro capite potest repugnantia seu contradictio reperiri: Ergo simultanea illa ejusdem naturæ terminatio non repugnat. Major patet, Minor etiam quantum ad primam partem, est certa, nam Personæ Divinæ non se excludunt à convenientia in eadem natura, cum omnes simul terminent naturam divinam: Ergo ex parte illarum non implicat simultanea terminatio ejusdem naturæ creatæ. Pro secunda verò parte probatur: Natura creata est terminabilis à Persona Divina, ratione potentia obedientialis: Sed ex parte hujus potentia nulla repugnantia oritur, si ex parte termini nulla includatur: Ergo non repugnat simultanea terminatio à tribus Personis Divinis ex parte naturæ creatæ.

Confirmatur: Tres personalitates divinæ simul terminant naturam Dei: Ergo possunt simul terminare eandem naturam creatam. Patet Consequentia primò, nam quod personalitas divina possit extendi secundario ad terminandam naturam creatam, illi convenit, quia primario terminat naturam divinam, in quo omnis natura creata eminenter continetur: Ergo si omnes simul in natura divina primò terminanda conveniunt, possunt etiam simul in natura creata secundario terminanda adunari. Secundò probatur à paritate rationis, si enim natura divina tribus subsistentiis subsistit, in hoc quod est unam & eandem natu-